

האם נכון לפצל מסרים וכיצד לעשות הסברה בעולם קוטבי?

02.05.2026 | וינברג מ' דוד written by

עם המינויים האחרונים של ראשי מערך הדיפלומטיה הציבורית החדשים במשרד ראש הממשלה ובמשרד החוץ, הגיע הזמן לחשיבה מחודשת על גישות בהסברה הישראלית.

הדבר נכון במיוחד לאחר המלחמה עם איראן, אשר הרחיקה חלקים גדולים מדעת הקהל העולמית מישראל; לאחר הצבעה הרסנית בקונגרס (שבה רוב הסנאטורים הדמוקרטים הצביעו בעד חסימה של מכירת תחמושת וציוד צבאי לישראל); על רקע יוזמות מחודשות לחרם על ישראל באירופה; ובהינתן ההסלמה המתמשכת של אלימות אנטישמית ואנטי-ישראלית משולבת ברחבי העולם.

לפני שישה עשר חודשים פרסמתי תוכנית עבור ישראל (שאומצה ברובה במהלך השנה האחרונה בידי שר החוץ גדעון סער וסגנית שר החוץ שרון השכל), המתמקדת בהבאת משלחות רבות של "משפיענים" לישראל. אין דבר ¹ ממש אין דבר ² שמטפח ידידים לישראל באופן יעיל יותר מביקור מתוכנן היטב במדינה זו. ביקורים כאלה הם כמעט תמיד חוויות משנות תפיסה באופן דרמטי.

הבאת משפיענים רלוונטיים לביקור בישראל היא עבודה קשה, בייחוד משום שההמונים האלימים האנטי-ישראליים ברחבי העולם מנסים להפוך את ישראל למוצר "מזהם", ואף הצליחו להעלות את המחיר החברתי של גילויי אהדה ותמיכה בישראל. אכן, ברגע הזה יש קהלים מסוימים שפשוט לא יבקרו בישראל.

אך קיימים מגזרי יעד חשובים בעלי רצון טוב בסיסי כלפי ישראל, שמובילי הדעה והפעילים הקהילתיים בהם יכולים וחייבים להיות מוזמנים לביקור כאן כדי לגלות את ישראל על כל עושרה ³ שאיפותיה, יופייה, מאבקה ופגמיה. משרד החוץ ארגן וסייע בביקורן של יותר מ-200 משלחות כאלה במהלך השנה האחרונה.

בתחילת 2025 התווייתי בנוסף מהפכה נדרשת במסרים של ישראל ⁴ שגם היא אומצה בידי סער ⁵ הכוללת אימוץ של עוצמה ישראלית והשבת האמונה היהודית לארסנל הדיפלומטי של ישראל, בהתאמה לעמדה האסטרטגית והביטחונית התקיפה הנחוצה לה.

בסופו של דבר, 25 שנות הסברה מתקופת אוסלו לא סיפקו את הסחורה. אין זה מספיק להסביר את דילמות הביטחון של ישראל או להדגיש את נדיבותה הדיפלומטית בעבר ⁶ ואולי בעתיד ⁷ כלפי הפלסטינים.

נדרש דיבור ישיר על עוצמתה הנחושה של ישראל [?] שימוש מוצדק בכוח כדי להילחם באיראן, בג'יהאד האסלאמי ובפלסטינאות השואפת להשמדת ישראל; ונרטיב המכריז על זכויות יהודיות לידיות, שאינן ניתנות לערעור, בארץ ישראל, ומציג את ישראל כאיחוד של אמונה, עם וארץ. אנשים נאלצים לכבד מסרים כאלה, גם אם אינם מייחסים לישראל נדיבות יוצאת דופן.

החשיבה הרעננה והמטלטלת ביותר שראיתי באשר להסברה הישראלית מופיעה במאמר ארוך שפרסם זה עתה אוריאל זהבי באתר "Israel Brief" שלו.

לטענתו, משהתפרקה ההסכמה הדו-מפלגתית בכל סוגיה בדמוקרטיות המערביות, גם ההסברה הפרו-ישראלית חייבת להשתנות. עליה להתפצל למסלולים ומוסדות נפרדים.

זהבי מסביר כי כיום סוגיות בעלות חשיבות פוליטית נטמעות בזהות מפלגתית. הן "ממוינות" באופן המקודד אותן במונחי סכום-אפס, ומזין פער עמוק בין ליברלים לשמרנים שאינו ניתן בקלות לגישור.

כתוצאה מכך, רפובליקנים ליברלים ודמוקרטים שמרנים (שלא לדבר על רפובליקנים שמרנים ודמוקרטים ליברלים) כבר אינם מתחברים בקואליציות חופפות. הם נעים במערכות גומלין אידיאולוגיות שונות לחלוטין, הניזונות ממדיות ומאליטות שונות, ומחזיקים בערכים וב"אמיתות" שאינם מתיישבים עם אלה של הצד השני.

כך גם לגבי "סוגיית ישראל". פעילים פרוגרסיביים מקודדים כיום את ישראל כמזוהה עם לאומיות ומיליטריזם, ולא עם הערכים המועדפים עליהם של זכויות מיעוטים, נורמות דמוקרטיות ומשפט הומניטרי.

מנגד, קהלים שמרנים מקודדים את ישראל באופן חיובי כמי שמזוהה עם אמונה, ערכי משפחה, זיקות תנ"כיות, חירות וחוסן צבאי, בעוד הצהרות על שמירת זכויות האדם של ישראל ועל זיקותיה הדמוקרטיות נשמעות להם רכות מדי או מתגוננות שלא לצורך, ואף מרחיקות.

לפיכך, הארכיטקטורה שנבנתה במשך עשורים לקידום ישראל כנושא דו-מפלגתי [?] למשל באמצעות ארגונים כמו איפא"ק [?] כבר אינה פועלת היטב, לטענת זהבי. אוצר המילים שנבנה סביב ישראל [?] ברית ביטחונית, ערכים דמוקרטיים משותפים ושיתוף פעולה אסטרטגי [?] אינו מהדהד עוד באותה קלות בשני צידי המתרס הפוליטי החרוף.

לכן, הוא טוען, תומכי ישראל זקוקים למערכי טיעון, לאוצרות מילים ולשליחים שונים לחלוטין עבור קהלים דמוקרטיים/ליברליים ורפובליקניים/שמרניים. עליהם לפנות באופן ממוקד לנרטיב כזה או אחר, במקום לשדר מסר אחיד בצינור אחד כפי שנעשה בעידן של פוליטיקה בהסכמה.

זהבי מצביע על הדוגמה הבאה: דמוקרט מתון המעבד ידיעה על תקיפת צה"ל בעזה, מנתב אותה דרך הפסיכולוגיה המוסרית השלטת במחנהו? פריזמה של נזק / דאגה והוגנות / הדדיות? כמה אזרחים נפגעו, מה הייתה המידתיות, מה אומר המשפט ההומניטרי, האם הייתה חלופה סבירה וכו'.

רפובליקני מתון יעבד את אותה ידיעה דרך ערכי ברירת המחדל שלו? נאמנות, סמכות וקדושה? וידגיש כי ישראל היא בעלת ברית; שבעלת ברית מגינה על עצמה; שבעלי ברית ראויים לתמיכה; שישראל אישרה את הפעולה במסגרת קבלת ההחלטות הריבונית שלה, והטלת ספק בסמכות זו חשודה כשלעצמה; שהגנת ישראל נושאת משמעות של הברית המקראית, בעוד שיקולי צד שלישי הם משניים, וכו'.

בקיזור, אותו אירוע נכנס לשני "מעבדי מוסר" שונים לחלוטין של שני מחנות פוליטיים ממוינים באורח חריף, עם אוצר מילים מפוצל. במציאות זו, ארכיטקטורה של מסר יחיד נכשלת; היא אינה נקלטת היטב בו-בזמן הן אצל הליבה הדמוקרטית המתונה והן אצל הליבה הרפובליקנית המתונה.

במקום זאת, זהבי מציע שישראל תפעיל כמה זרועות של דיפלומטיה ציבורית שתשתפנה מידע ומחקר, אך תפעלנה עם מסרים ומסגרות שונות.

אחת תפעיל מסרים במסלול רפובליקני באמצעות שליחים מזוהים עם העולם הרפובליקני/שמרני, דרך שידור אוונגליסטי, פלטפורמות של שמרנות ביטחונית-לאומית ושותפויות עם מכוני מחקר כמו AEI ו-Heritage, Hudson.

הזרוע האחרת תקדם מסרים דמוקרטיים/ליברליים באמצעות שליחים המזוהים עם המחנה הדמוקרטי, עם מסגור של משפט ההומניטרי וערכים דמוקרטיים משותפים המכויל לרשתות מדיניות החוץ של יוצאי ממשל אובמה ולכלי תקשורת ליברליים, ובאמצעות שותפויות עם מכוני מחקר כמו CNAS ו-Brookings, Carnegie.

זוהי חשיבה אמיצה שיש לשקול ברצינות, בייחוד משום שגם העולם היהודי בתפוצות מפולג מאוד לאורך קווי שבר מפלגתיים. כדברי זהבי: "הקהילה היהודית עצמה מוינה לשני ארגונים מפלגתיים: קהילה יהודית אורתודוקסית אמריקאית הכוללת 74% מצביעי דונלד טראמפ ו-84% רפורמים מצביעי קמלה האריס? אי אפשר לראותה כקהל יעד אחד או לפנות אליה באמצעות שדולה שמדברת בקול אחד". אז מדוע לא לאמץ את ההבדלים ולעבוד עם שני צידי הפער באופן מובחן?

אני סבור כי ניתוחו של זהבי חזק מן המרשם שהוא מציע. אסטרטגיה של מסרים שונים היוצאים רשמית מירושלים ומארגוני הסברה מנוגדים יוביל בהכרח לפגיעה באמינות. ומנגד, ארכיטקטורת הסברה דו-מסלולית כבר קיימת במידה מסוימת. למשל, ביקורן בישראל של משלחות מחו"ל מתוכננות באופן שונה מאוד עבור קבוצות ליברליות ושמרניות.

יתר על כן, ארגוני קונצנזוס כמו איפא"ק עדיין אפקטיביים בקרב קהלים חשובים מסוימים ? גם אם היקפם והשפעתם מצטמצמים, כפי שטוען זהבי.

בתגובה לזהבי, הפרופ' למשפטים דייוויד ברנשטיין מאוניברסיטת ג'ורג' מייסון טוען כי למרות ה"מיון" החמור למחנות פוליטיים יריבים ונוקשים, אמריקאים מן השורה, לרבות רוב הדמוקרטים, סולדים עמוקות מטרור ומאנטישמיות גלויה.

לפיכך, ככל שהתנועות הרדיקליות האנטי-ישראליות קושרות עצמן יותר להצדקת טרור, להטרדת סטודנטים יהודים או לרטוריקה קונספירטיבית על יהודים וכוח, כך הן תרחקנה את רוב האמריקאים (וגם קנדים ואחרים) שעדיין מחזיקים בבהירות מוסרית המבחינה בין ביקורת על מדיניות ישראל לבין חגיגת רצח המוני.

מכאן, קיטוב מוחלט סביב ישראל אינו בלתי נמנע, ואין לפרק את הארגונים היהודיים הוותיקים. ייתכן שעדיין קיים מרכז מתון שניתן לעבוד עימו.

פורסם באתר JDN, בתאריך 01 במאי 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.